

Dr Ramaseter Róbert

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Reg. Maria No. 38. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Geln No. 20. Telefon 14-55

hirdetést irodák vesznek fel.

Zsidó népszavazás

Azokban az országokban, ahol ha nem is élnek nagyobb zsidó tömegek, de az aktív zsidó nemzeti mozgalom hosszabb múltra tekinthet vissza, mint Erdélyben és ahol a zsidó nép zöme sokkal jobban ismeri a maga problémáin keresztül az általános zsidó kérdéskomplexumot, mozgalmas elvi küzdelem folyik a leg-szélesebb körű nyilvánosság előtt arról a sorsdöntő kérdéstről, hogy a nyáron összehívott zürichi cionista világkongresszus milyen álláspontra helyezkedjék a sokat emlegetett Jewish Agency ügyében. A zsidóság körében két áramlat alakult ki. Az egyik tábor azt hirdeti, hogy a zsidó Palesztinát minden becsületes eszköz igénybevételével fel kell építeni és mint-hogy ez a történelmi jelentőségű alkotás az össz-zsidóság javát szolgálja, a munkába feltétlenül be kell vonni azokat a telegeket is, amelyek előtt Palesztina éppolyan szent, mint az eddig magára hagyott cionista tábor előtt. A szembenálló felfogás viszont azt vallja, hogy a nemzionista zsidóság szerephez jutásával esetleg veszélybe juthat Palesztina nemzeti karaktere, holott onékkül minden eredmény értéktelenné válik.

Mindamellett oldalon a zsidó nép iránti szeretet és kötelességérzet, a vér és a szív szava szól a maga igazsága mellett. A cél: Palesztina felépítése, ugyanaz, csak az út, a módszer és az eszközök tekintetében különböznek a vélemények. És mert a legtöbbször mindent az dönt el, hogy milyen eszközökkel, milyen módszer alkalmazásával és milyen uton fogunk hozzá, a két szembenálló tábor a legnagyobb erőfeszítéssel igyekezik a maga igazságának megszerezni a többséget. Ebben a minden emberi kicsinyességben felülálló küzdelemben Erdély és Bánát nemzeti gondolkodású és Palesztinát dolgozni akaró zsidóságának is állást kell foglalnia. Akár jobbra, akár balra, de mindenkinek a maga legjobb hite és meggyőződése szerint oda kell csatlakoznia vagy az egyik, vagy a másik táborhoz, hogy a maga igazságát a kongresszusra megválasztandó delegátusok útján diadalra segítse. Ennek a sorsdöntő véleménynyilvánításnak a praktikus kifejezője: — a sékel.

A sékel, ez a háromszázötven zsidó intézmény, eddig is népszámlálást jelentett, szeresszemet azok felett, akik egymáshoz tartoznak nemcsak vérben, multban és szenvedésben, hanem az egymás iránti szeretetben, kötelességérzetben és a jobb és szebb zsidó jövőhöz fűző megíngathatatlan hitben és dolgozni akarásban is. Ezuttal azonban ennél is többet jelent a sékel. Több, mint egyszerű kapcsolat, több, mint évről-évre visszatérő népszámlálás. A sékel ebben a kongresszusi évben tulajdonképpen népszavazás, amit végrehajtandó és tényleges hatálommal rendelkező népek is csak életbe-vágó fontosságú kérdésekben rendeznek. Olyan kérdésekben, amelytől az egész nép legnagyobb érdeke függnek és épen ezért a vezetőik egymagukban nem merik a döntés felelősségét vállalni.

A döntést, amelytől Palesztina jövőjének további alakulása ezzel az egész világ zsidóságának nemzeti és nemzetközi becsülete függ, a megváltott sékelek száma fogja jobbra, vagy balra billen-

teni. Akkor tehát, amikor valaki megváltja a sékelt, Palesztina újjáépítéséért hoz újabb áldozatot. Az első sékelt is, 3000 évvel ezelőtt, a zsidó szentély építésére rótták le, amely szoros egységbe fojtta össze a rabszolgasorsban törzsekre szakadt pusztai népet. Most is a zsidó szentély: Palesztina felépítése fordul meg a sékelen és ez alól senki sem vonhatja ki magát, akinek a zsidó nép jövője és Palesztina sorsa nem közömbös.

Erdélyben 300 ezer zsidó lélek él és ebből legalább 75 ezer olyan, akinek alkotmányos joga és zsidó kötelessége, hogy szavát hallassa a Jewish Agency döntő jelentőségű kérdésében. Vajon akadni fog-e valaki, aki épen ebben a történelmi pillanatban valami kicsinyes kifogással visszavonuljon?

A nagy népszavazás, az idej sékel-akció Erdély és Bánát területén április 15-én veszi kezdetét és legkésőbb május

15-ikén zárul. Ezalatt az egy hónap alatt az egész országgréz területén, a nagynépességű városoktól a legkisebb falug, ahol ha csak egyetlen olyan zsidó is él, aki zsidónak érzi magát és Palesztina felépítését a maga ügyének is tekinti, minden öntudatos és kötelesség-érző zsidó nő és férfi meg kell váltsa a sékelt, amelynek alapján szavazti jogot szerez a világkongresszusi delegátus-választásokra.

A kolozsvári prefektura hétfőn megkezdte az ideiglenes állampolgársági bizonyítványok kibocsátását

A listából kimaradt, de igényjogosult hontalanok ideiglenes bizonyítványt kapnak, amely mindenben helyettesíti az állampolgársági bizonyítványt

(Cluj-Kolozsvár, április 11. Az Uj Kelet tud.) A trianoni békeszerződés körvonalozta a csatolt területeken élő kisebbségi polgárok viszonyát az utódállamokhoz és kimondotta, hogy mindazok, akik a békeszerződés aláírása pillanatában, vagyis 1918 decemberében a megnagyobbított Románia területén bírtak állandó lakóhellyel, automatikusan román állampolgárok lesznek. A békeszerződésből folyó jogok megvalósítása a gyakorlatban nem ment olyan simán. Megszületett az állampolgársági törvény, amely különböző formalitásokhoz kötötte az állampolgári jog elnyerését és állandó lakóhely helyett illetőseget követelt. A belügyminisztérium rendeletileg hívta fel a lakosság figyelmét, hogy a közigazgatási hivataloknál állampolgársági listákat fektettek fel, amelyek mind azok, akik el akarják nyerni a román állampolgárságot, fel kell iratkozzanak. Az állampolgársági listákra 1923. július 31-ig, majd 1924. augusztus 31-ig iratkozhattak fel az ország alattvalói. Az akkori zavaros időkben azonban a meghosszabbított terminus ellenére is sokan maradtak ki a listákból, egyrészt mert a kiadott rendeleteket csak román nyelven közölték, másrészt, mert az állampolgársági listákra feliratkozók különböző végzettségűeknek voltak kitéve a hatóságok részéről. Sok polgárnak az állampolgársági listákba való felvételét, mint ismeretes kuzista diákok felebbzése akadályozták meg, akiknek — mint minden állampolgárnak — egy véltóval jogukban állott kifogást emelni az ellen, hogy nekik nem tetsző egyéneket is felvegyenek a listákba.

Hontalanok százezerszáma

Igen sokan maradtak ki a listákból olyanok, akik külföldön tartózkodtak, vagy akik üzleti ügyekben, vagy betegségük miatt nem tartózkodtak lakóhelyükön. Végül is kitűnt, hogy százezrek re rug a hontalanok száma, akik nem élvezték a legelőnyösebb állampolgári jogokat. Nem juthattak iparigazolványhoz, utlevélet nem kaptak, az egyetemre nem iratkozhattak be, nem üzhettek szabad foglalkozást, házasságuk elé leküzdhetetlen akadályok emelkedtek, állami szolgálatba nem léphettek és ami a legsúlyosabb bent az országban

állandó zaklatásoknak voltak kitéve, de eltávozni sem tudtak az országból, mert nem kaptak utlevéletet.

1924. augusztus 31-ike után az állampolgársági listákat végleg lezárták és harmennyire is tudta valaki igazolni, hogy nem rajta maradt a listából való kimaradása, a közigazgatási hatóságok nem segítettek rajta. Bizknek a hontalanoknak a belügyminisztérium az illetékt fordulókat, amely az állampolgársági listákból kimaradtoknak az itéltáblák mellett felelősségi bizottságokat állított fel. Ide fordulhattak panaszaikkal a hontalanok ezrei, de evekig elunzódott így is, amíg kérésük valamilyen formában eljutott. Legelőször azonban valamilyen formában miatt a kérényezőt arról értesítették, hogy félreték az állampolgári listából. A kérvények kedvezőtlen elintézésében nagy szerepe volt a belügyminisztériumok által minden Tábla mellé delegált jogügyi osztályoknak, amelyek legtöbbször minden indok nélkül megfélebbzték a felelősségi bizottságok döntését, mire a semmitűzők száz közül kilenvenkilenc

esetben helyet is adott ezeknek a felelősségi bizottságoknak.

Az utolsó terminus

Az állampolgársági anomáliák napról-napra jobban éreztették hatásukat. A kisebbségi sajtó szünet nélkül felszínen tartotta ezt a kényes kérdést és a kisebbségi parlamenterek, amikor csak módjukban állott az állampolgársági ügyek körül sérelmek sürgős orvoslását követelték. Ennek a presszionak eredményeképpen hozta meg a liberális kormány 1928. szeptemberében azt az egyszakaszos törvényt, amely lehetővé tette 1928. december 31-ig mindazoknak, akiknek törvényes joguk van az állampolgársághoz, de külföldön tartózkodásuk, vagy más megindokolható okok miatt maradtak ki az állampolgársági listából, kérvényt nyújtsanak be községükhöz az állampolgársági listába való felvételük érdekében. A községek ezeket a kérvényeket felterjesztették az igazságügyminisztériumhoz, amelynek jóváhagyása után megtörtént a kérvényezőnek az állampolgársági listába való beiktatása.

Ideiglenes állampolgársági bizonyítványok

Ennek az egyszakaszos törvénynek az alapján több mint százezer kérvényt terjesztettek fel az igazságügyminisztériumhoz elintézés végett úgyhogy a lehetetlenséggel határos lett volna ezt az aktatömkeleget azonnal elintézni. Éppen ezért a belügyminisztérium 14.284 S. szám alatt 1929. március 5-iki dátummal áthidaló rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében

Egy humánus rendelet

„Az ország területén igen nagy számmal élnek olyan polgárok, akiknek joguk lett volna az állampolgársági listákra feliratkozni, de hanyagságuk vagy külföldön tartózkodásuk következtében ezt nem tették meg.

Ezek a polgárok abnormális helyzetbe kerültek és ebből igen sok nehézség származott. A hatóságokkal szemben való viszonyuk teljesen tisztázatlan maradt. Ezidőig mindazok, akiknek nem volt állampolgárságuk tartózkodási engedélyt kaptak és rendszeresen kellett jelentkezniük a szigurancán. Legtöbbször azok közül, akiknek joguk lett volna az állampolgársághoz, de a fenti okok miatt kimaradtak a listákból, egyszerűen nem jelentkeztek a szigurancán azzal, hogy őket nem lehet idegének tekinteni. És egyrésztük tényleg a hadsereg kötelékébe tartozik ma is. Ezek a polgárok valóban hosszú ideje laknak az országban,

a megyei prefekturák ideiglenes állampolgársági bizonyítványt „Dovada Speciale”-t adnak ki mindazoknak a romániai lakosoknak, akik 1918. decemberében Romániában illetőséggel bírtak és nem optáltak más állampolgárságra, de valamilyen okból kifolyólag elmulasztották az állampolgársági listákba való felvételük érdekében a jelentkezést.

A belügyminisztérium idegen ellenőrzési hivatala Mirto adminisztrátor aláírásával a következő tartalmú rendeletet adta ki:

itt meg is házasodtak, földet vásároltak és nem tartoztak egyetlen államnak védelme alá. Ezeket az embereket valóban nem lehet idegeneknek tekinteni és alávetni az idegeneket ellenőrző törvénynek.

Az állampolgársági törvény módosításáig, amikor biztosan el fogják ismerni mindannyiok állampolgárságát valami ilyen formában mégis szükséges őket nyilvántartani. Mint idegeneket nem lehet őket kezelni, mert ez, tekintve, hogy nem más állam polgárai, nélkülöz minden jogi alapot. Ennek következtében a megyei prefekturák megfizetnek, hogy ezeket a polgárokat tényleges állapotuknak megfelelően kezeljék.

Az ideiglenes állampolgárok jogai

Ennek érdekében a prefektus külön-külön személyesen kell hogy meggyőződjék minden polgár tényleges helyzetről és amennyiben bebizonyították káiját, hogy az illetőnek tényleg joga lett volna ahhoz, hogy bekerüljön az állampolgársági listába, kiad számára egy ideiglenes igazolványt, (dovada specialat), majd beiratja őket a nyilvántartási regiszterbe és minderről értesíti az illetékes községi hatóságokat.

Ennek az igazolványnak a tulajdonosát a közigazgatási rendőri és állambiztonsági hatóságok úgy fogják kezelni, mint a többi állampolgárokat és nem mint azokat, akik tartoznak magukat az idegen ellenőrzésnek alávetni. Ezeknek nincs szükségük tartózkodási engedélyre, nem is kötelesek jelentkezni az idegenek rendszeres revíziója alkalmával.

Azok, akik tartózkodási engedélyt kaptak, anélkül, hogy más állam védelme alá tartoznának és más állam okmányaival jöttek az országba, ugyancsak a prefekturák által lesznek nyilvántartva és listájuk a prefekturák a belügyminisztériumhoz terjesztik fel, hogy törvény szerint osztályozzák őket. Ez a rendelet egyébként a közigazgatási ellenőrzést is lehetővé teszi és megkönnyíti egy esetleges revízió végrehajtását is.

Hétfőn kezdik meg a bizonyítványok kiállítását

A rendeletet Mirto alminiszter és Alimanesco belügyminiszteri aligazgató írták alá. A rendelet alapján a kolozsvári megyei prefektura már hétfőtől kezdve meg is kezdi az ideiglenes állampolgársági bizonyítványok kiadását.

A bizonyítványok formája a következő lesz:

BELÜGYMINISZTERIUM
Kolozsvári megyei prefektusi hivatala
Szám — /1929.
Speciális igazolvány. (Dovada Speciala)

— ur — foglalkozása, született — — — — —
— községben, — — — — —
— hónapban, — — — — —
— évben, — — — — —
— nemzetiségű, — — — — —
— származása, — — — — —
(neje), — — — — —
— gyermekek atyja, aki — — — — —
— óta lakik az országban megszakítás nélkül, mindaddig, amíg nincs tisztázva a román állampolgársági listákba való

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkáit foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait. Hiteles egyéneknek kedvező fizetési feltételek

felvételének az ügye, nincs arra kötelezve hogy tartózkodási engedélyt szerezzen.

Jelen bizonyítvány a belügyminisztérium (rendőrség és állambiztonság vezérigazgatóságának) 1929 március 5-én kibocsátott 14.284/S. szám alatt kibocsátott rendelet alapján adtuk ki.

prefektus.

A kolozsvári vármegyei prefektura első emeltén lévő 49. számú szobájában fogják kiadni ezeket az igazolványokat, amelyeknek elnyerése érdekében a következő okmányokat kell felmutatni:

- 1., születési bizonyítvány,
- 2., illetőségi bizonyítvány,

Calles szerint a mexikói felkelés leverése egy-két héten belül befejezést nyer

Az Unio katonákkal rakta meg határait

London, április 11. Mexikó-cityi jelentés szerint a kormánycsapatok Mexikó északi részében mindenütt előnyomulóban vannak. A forradalmárok már csak Sonora állam északnyugati részében tartják magukat. Calles hadügyminiszter a kormánycsapatok fővezére jelentette Gil elnöknek, hogy 1-2 héten belül a lázadás leverése teljesen befejezést fog nyerni. A felkelők az egész vonalon visszavonulóban vannak Sonora kopár északnyugati területei felé.

London, április 11. Washingtoni jelentés szerint a mexikói felkelők Sono-

3. községi igazolvány arról, hogy elmulasztotta a törvény által előírt időben a jelentkezést.

Ez a rendelet addig is mig az új állam polgársági törvény megvalósul lényegesen enyhíti az állampolgársági ügyek anomáliáit, bár korántsem jelenti a probléma likvidálását. A hatalanok csak akkor fog lekerülni a napirendről, ha az új állampolgársági törvény minden megszorítás nélkül megadja az állampolgársági jogot mindazoknak, akiket az új államalakulás ezen a területen talált.

Hátszegi Ernő

Ezer diák és diákleány szerelmi élményei

Elcsaptak három amerikai egyetemi tanárt, mert kérdőíven érdeklődtek tanítványaik szerelmi élményeiről

Newyork, április 11. A daytoni majomper óta nem volt Amerikában olyan nagy tudományos botrány, mint most. A missouri egyetemen történt a feltűnést keltő eset. 3 egyetemi professzort, Max Meyert, a kísérleti lélektan tanárát, Harmon de Graffot a szociológia magántanárát és O. H. Mowret, a pszichológia tanárát az egyetem tanácsa szinte statáriális uton elbocsátotta.

A három tanár az egyetemen ezer diákjával és diáklányával kérdőíveket töltetett ki. A kérdőíveken a diákoknak véleménynyit kellett mondaniok a házasság és a szerelem több kérdéséről és be kellett számolniok — bizonyos tudományos szempontokból — egyes szerelmi élményeiről. Természetesen a kérdő-

ívekre senkinek sem kellett a nevét felírnia. Az egyetemi tanács fegyelmi vizsgálatot indított a három tanár ellen. A tudósok azzal védekeztek, hogy kísérleti szempontokból volt szükségük a diákok és diáklányok vallomásaira amelyeket tudományos kutatásuk során akartak felhasználni.

Az egyetemi tanács azonban azon a véleményen volt, hogy a kérdőívek tudományos kutatás céljaira nem voltak alkalmasak és ezért a három tanárt nyomban elbocsátotta az egyetem kötelezőből. Igen sokat beszélnek, vitatkoznak és irnak az esetről, mert számosan helyeslik és sokan elítélik az egyetemi tanács eljárását.

Öt hónapra ítélték a berlini jóvátételi hivatal főnökének merénylőjét

Berlin, április 11. Annakidején hírt adott az Uj Kelet arról a szenzációs esetről, amely a berlini jóvátételi hivatal főnöke, Bach titkos tanácsos szobájában zajlott le. Két hónappal ezelőtt történt, hogy Bachhoz beállított egy Langkopp nevű német ember, aki a háboru előtt különböző német gyarmaton élt. A háboru kitörésekor felajánlotta szolgálatait s tekintélyes vagyonát a németeknek és az angolok ellen végig

küzdötte a háborut. Amikor vége lett a háborunak Németországban élt teljesen elszegényedve és egészen természetesen találta, hogy Németországban a jóvátételi törvények alapján kártalanítást fog kapni. Beadta kérvényét a jóvátételi hivatalnak, azonban itt nemcsak, hogy kielégítő választ nem kapott, hanem egyik napról a másikra halogatták és valóságban bolondot üttek belőle, valahányszor meg jelent a hivatalban.

Ha minőségre is súlyt helyez, követeljen

Dreher--Haggenmacher sör

Triumph cipőmodellek a legújabbak!
Kapnátok minden jobb üzletben

Egy napon azután nagy kétségbeesésben elhatározta, hogy másképp fogja érvényesíteni jogait. Kicsiny kofferjébe bombákat helyezett, revolvert veti magához és beállított Bach igazgató szobájába, akit órák hosszat fenyegetett. Amikor a főnök telefonálni akart, Langkopp ebben megakadályozta és kiakarta belőle kényszeríteni azt az összeget, amit jogos követelésének tartott. Néhány óra múlva sikerült rendőroket hívni az épületbe, akik Langkoppot ártalmatlanná tették és bevitték a közeli őrszobába. A rendőrségről az ügyészre került, itt néhány hónapi vizsgálati fogság után szabadlábra helyezték. Úgyében négy napos tárgyalás után tegnap hoztak ítéletet. A bíróság előtt felvonultak a mentőtannok, főképen olyan német állampolgárok, akik megszállott területekről voltak kénytelenek menekülni Berlinbe. Ezek sorra vallották, hogy indolensabb és kegyelműbb embereket nem találtak sehol, mint a jóvátételi hivatalhoz beszállított tisztviselők között. Egy Szilveszter mezenkült óras, akinek üzletét és ékszerét kifosztották, hogy megmentse pusztá életét, Berlinbe jött. Itt jelentkezett a jóvátételi hivatalnál, ahol zordul rátámadtak és követelték, hogy haladéktalanul menjen vissza Lengyelországba. Hasonló esete volt egy Belgiumból menekült németnek is, akinek azt mondták, utazzon vissza és szedje össze elhurocolt butorait.

A bíróság a tanúk kihallgatása és a vád és védekezések elhangzása után Langkoppot felmentette a zsarolás vádjától és csak engedély nélküli fegyverhasználatért és személyes szabadság megsértésért ítélte el öt hónapra és ötven márká pénzbüntetésre. A büntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vették és szabadlábra helyezték.

Az ítélet kihirdetésénél nagy közönség volt a tárgyalóteremben, amely zajosan tüntetett Langkopp mellett.

— Kezdődő érelmeszesedésnél a természetes „Ferenc József” keserűvé úgy az ahasi pangást, mint a renyhe emésztést megszünteti és a magas vérnyomást leszállítja. A gyakorlati orvos, tudomány vezetői a **Ferenc József** vizet azért becsülik olyan nagyra, mert ez szívbetegségeknél is, gyorsan és enyhén módon, szabályozza a szervezetre anynyira fontos gyomor- és bélműködést. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Kereskedők!

Husvitra porcellánárakat, fayencárakat, üvegárakat, demijonokat,

nyári saisonra

uberkás és befőttes üvegek, esiszől és préselt üvegárakat

kartellenküli árakban

szállítunk. Kérjük utazónkat bevárni.

Fratii Komlós Testvérek

üveg, porcellán és táblaüveg gyártó raktára. — Oradea (Nagyvárad), Strada N. Jorga 13. szám.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ban

A Szépség

(Baconresti Kelet tud.) A nyek még az ország kötegnap újabb alka'ommal lap szerkesztő fogták el a b Panopol rendezésár társasott az Inair incidensük tá tóvel.

A vita heví Vaduva sz rendőrspe rov

Az Inainte példányt elké A liberális kampányra h munista-agrá tá zottság dönté ban, Saveanu interpellációt ebben a kérd Az Adever kező érdekes.

A brassói f tésének letől rer János fé Maurer család kérte, hogy e mesvárra va tönigazgató a re való hivatl gedélyt. Más tagjai megis tönigazgató e kor már engé és hajlandó le ni, azonban a ehhez a főfig özvegye ekko hulla hazasz aki azonban n söt sürgős ro Maurert a fog temessék, am

Az egyik b eseményekkel zációs híradás temesvári sz elhelyezik áll ugyanis arra hogy Liuba V és nem volt é szülő esemény

Kolozsv érkezet

Kolozsvár, szakszervezet rendelet Kolo nem érkezett zet egyelőre t sét. A rendet a szervezet A ban várja. A elhatározta, h várható korm lennek fogja mértékben el féle szakszerv Szakszervezet oszlathatták t tárgyalás itél felsőbb fóru

A szakszerv a szindikátus rendeletileg mennyiben a munkásság tő lamálni a kó uton fog lépé

Szőnyeg és vitrin (aukciója) f órai kezdett Strada Av

A szociáldemokraták állást foglalnak az egységes szakszervezetek feloszlata ellen

Kicserélik a temesvári sziguranca vezérfelügyelőt?

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tud.) A temesvári véres események még állandó izgalomban tartják az ország közvéleményét. Bukarestben tegnap újabb letartóztatás történt, mely alkalmával az Inainte című munkáslap szerkesztőjét, Teodorov újságíróját fogták el a bukaresti rendőrség közegei. Panopol rendőrszektora néhány komisszár társaságában házkutatást tartott az Inainte szerkesztőségében, ahol incidensük támadt Teodorov szerkesztővel.

A vita hevében Teodorov inzultálta Vaduva szubkomiszárt, miéért a rendőrszektör elrendelte Teodorov letartóztatását.

Az Inainte legújabb számából ezer példányt elkoboztak.

A liberális párt erőyes parlamentt kampányra határozta el magát a kommunista-aktivitások leküzdésére. A pártvezetés döntése folytán Duca a kamarában, Saveanu pedig a szenátusban fog interpellációt intézni a kormányhoz ebben a kérdésben.

Az Adeverul legújabb száma a következő érdekes esetet közli:

A brassói fogházban másfél éves buntejesének letöltése közben meghalt Maurer János temesvári illetőségű fogoly. Maurer családja a börtön-igazgatónál kérte, hogy engedje meg a hullának Temesvárra való hazaszállítását. A börtönigazgató azonban a temesvári esetre való hivatkozással megtagadta az engedélyt. Másnap Maurer családjának tagjai megismételték kérésüket a börtönigazgató előtt. A börtönigazgató ekkor már engedett merev álláspontjából és hajlandó lett volna a holttestet kiadni, azonban csak abban az esetben, ha ehhez a főügyész is hozzájárul. Maurer özvegye ekkor a főügyésznel kérte a hulla hazaszállításának engedélyezését, aki azonban nem tett eleget a kérésnek, sőt sürgős rendeletet adott ki, hogy Maurert a fogházból haladéktalanul eltemessék, ami már meg is történt.

Az egyik bukaresti lap a temesvári eseményekkel kapcsolatban azt a szenzációs híradást közli, hogy Liuba Valer temesvári sziguranca vezérfelügyelőt elhelyezik állásából. A vizsgálat adatai ugyanis arra engednek következtetni, hogy Liuba Valer nem volt eléggé éber és nem volt értesülve kellő időben a kecskői eseményekről.

Kolozsvárra még nem érkezett meg a feloszlató rendelet

Kolozsvár, április 11. Az egységes szakszervezetek feloszlatairól szóló rendelet Kolozsvárra mind a mai napig nem érkezett meg és így a szakszervezet egyelőre tovább folytatja működését. A rendelet megérkezését azonban a szervezet titkársága minden pillanatban várja. A szakszervezet titkársága elhatározta, hogy a minden pillanatban várható kormányrendeletet törvénytelennek fogja deklarálni, mert az teljes mértékben ellenkezik a Trancu-Jasi-féle szakszervezeti törvény szellemével. Szakszervezetek ugyanis csak jogi úton oszthatók fel, nyilvános törvényszéki tárgyalás ítéletként, ami azonban két felsőbb fórumnál megfeleltethető.

A szakszervezeti törvény értelmében a szindikátusok feloszlataát a kormányrendeletileg nem fogadhatósíthatja. A meenyiben azonban ez megtörténne, a munkásság törvénytelennek fogja proklamálni a kormányrendeletet és jogi úton fog lépéseket tenni a rendelet hatálytalánítására.

Szőnyegek, festmények és vitrintárgyak árverése
(aukciója) f. hó 11., 12. és 13-án d. u. 4 órai kezdettel az „ARTA”-ban C'uj, Strada Avram Iancu 3. sz. alatt.

A szociáldemokrata párt a feloszlataok ellen

Az Uj Kelet munkatársa ma a szociáldemokrata szervezet egyik ismert vezető tagjával folytatott beszélgetést aki a szociáldemokrata párt álláspontját ismertette az egységes szindikátusok feloszlataának ügyében.

— A szociáldemokrata párt — mondotta informátorunk — rendkívüli heves kampányra készül a kormány el-

len a szindikátusok feloszlataására irányuló minisztertanácsi rendelet miatt.

A szociáldemokrata párt alkotmány és törvényellenesnek minősíti ezt a lépést.

A szindikátusok kifejezetten gazdasági alakulatok, amelyekből a munkásság ezreinek egzisztenciája függ. Ha a kormány szükségét látja annak, hogy a temesvári események okozóit megbüntesse úgy állítsa bíróság elé a rend-

boniókat, de ne érintse a törvény és alkotmány által védett munkás-szindikátusokat.

— A szociáldemokrata párt 10-ikére értekezletet hívott össze, amelyen ebben a kérdésben kellett volna erőyes állást foglalnia. Időközben azonban a párt erdélyi képviselői Bukarestbe utaztak, hogy még a parlament megnyitása előtt megbeszéljék a szociáldemokrata párt parlamenti csoportjának magatartását a feloszlataát célzó rendelet, illetőleg a kamarában több interpellációt fog a párt beterejszteni ebben a kérdésben. Nem engedhető meg, hogy a kormány precedenst teremtsen ilyen nagy horderejű kérdésben; hogy ezáltal a Romániában létező többi szindikátusok létbiztonságát is veszélyeztesse.

Megkezdődtek a parlament ülései

Duca a temesvári események kérdésében interpellált

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tud.) Csütörtökön délután 4 órakor nyitotta meg Pop-Csicsó István elnök a kamara husvét utáni első ülését. Az elnök kegyeletes szavakkal jelentette be Constantin Nicol vlasamegyei képviselő elhalalozását és hosszabb beszédben méltatta az elhunyt kitünő képességeit. Ezután Ungureanu Emil a nemzeti párt régi temesvári harcosának halálát közölte hivatalosan a kamarával Pop-Csicsó elnök, majd a kormány nevében D. R. Joanitescu bucsuztatta a két halottat. Mindkét emlékbeszédet a képviselőház állva hallgatta végig.

Ezután Junian igazságügyminiszter betervezte az új lakbérleti javaslatot, amelyre sürgösséget kér. A kamara a sürgösséget kimondja és az javaslatot azonnal kiadja a bizottságoknak.

Az elemi oktatás visszaesése

Az interpellációk egész sora következett a napirenden. Pamfil Seicaru több aktaesomót kér, hogy interpellációt terjeszthessen be a Nemzetközi Vasúti Balesetbiztosító Társaság ellen. Andrei professzor a jasi egyetemen tapasztalt rendellenességek ügyében kér felvilágosítást a kormánytól. A következő in-

terpellációt Martin képviselő intézte a közoktatásügyi miniszterhez. Martin az elemi iskolákban folyó oktatás hibáit ostromozza, mert megállapítása szerint ezen a téren 1924 óta állandó visszaesés mutatkozik. A tanulók igen gyenge tudással és hiányos ismeretekkel kerülnek ki az elemi iskolából amin a hetedik osztály bevezetése sem segített, mert ez a felső osztály a legtöbb helyen alig, vagy nagyon rosszul működik, mint hogy sem a szükséges tanerők, sem a tantermek nem állnak rendelkezésre.

Seitan képviselő is az elemi iskolákban folyó tanítás ellen szóval fel.

A temesvári véres tüntetés

Duca a temesvári véres tüntetést teszi szóvá. Támadja a kormányt, mely nem fojtja el kellő erővel az anarchikus törekvéseket és kérdi a belügyminisztert, hogy mit tett ebben az ügyben.

A szenátus ülésén Argetoianu terjeszti be ugyanezt az interpellációt.

Moldovan elparentálta Ungureanut, a kormány nevében Voicu Nitescu támogatja részvétét.

SELECT-MOZGÓ

Mai kezdettel vetíti a Sascha-British (német-angol) filmház legnagyobb alkotását:

LUXUS

(vagy „MÁMOR”)

nagyszerű drámát, melynek alkotója Európa leghíresebb rendezője: BOLVARY GÉZA. Főszerepekben:

Betty Balfour, Vivian Gibson és Jack Trevor

Monopol Dorianfilm.

Kitoloncolták Romániából Kósa Mihályt Tisza István régi sofförjét

(Oradea-Nagyvárad, április 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy kalandosmultu és regényesen érdekes életű embert kísérték át tegnap szigorított őrizet alatt a román határon és indították el kilátástalan utjára, Budapest felé. Kósa Mihály nagyszalontai soffört a nagyvárad sziguranca kiutasította az országból, mert kommunista propaganda vádjával már nyolcszor volt letartóztatva és még mindig veszélyeztette agitációjával a biharmegyei lakosság nyugalmaát. Kósa az új történelem egyik legérdekesebb emberének, gróf Tisza Istvánnak állott szolgálatában, akinek sofförje volt. A háborút a fronton küzdötte végig, de a forradalom idején már Pesten agitált az uccán. Mikor Tiszát meggyilkolták, Kósa letépte a gyászházi! a halotti lobogót és a csöcselékkel együtt berontott a miniszterelnök családjai közé, akiket súlyosan inzultált.

A rezsimváltás már Nagyszalontán, szülővárosában érte Kósát, aki itt is fellehetetlenül agitált a kommunista eszme érdekében és Nagyszalonta munkásszere volt. Mint olyan ember, aki évekig élt Magyarország hatalmas miniszterelnökének közelségében, az érdekes figurák közé számított, akit számtalanszor interjúoltak meg újságírók, hogy Tisza István életmódjáról adjon adatokat. Kósa azonban nem tartotta nagyra ezt az összeköttetést: gyűlölte Tiszát és a körje csoportosult főurakat. Kósa szüntelen agitációját meguntta a nagyvárad sziguranca és azt kezdte ki-

vizsgálni, hogyan állanak Kósa állampolgársági aktái. Kiderült, hogy Kósa magyar állampolgár, aki tartózkodási engedéllyel él Romániában. A nagyvárad sziguranca azonnal bevonta tar-

tózkodási engedélyét, áttette a határon, ahol már erős magyar katonai patrul várta. Így szállították Kósát Pestre, ahol felelni fog a pesti forradalom alatt elkövetett cselekedeteiért.

DR. HERZL TIVADAR

ŐSUJORSZÁG

(ALTNEULAND)

REGÉNY

HA AKARJÁTOK NEM MESE ...

FORDITOTTA:
MÁRKUS ALADÁR

Ara füzve 120.— lej, diszkötésben 240.— lej.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

EGYESÜLETI ÉLET

Tudományos előadás történelomról. A magánalkalmazottak Szövetségének előadás-sorozata folyó hó 12-én, pénteken este 8 órai kezdettel, egy igen gazdag és tanulságos előadással fog bővílni. Antal Márk „A pedagógus feladatai a történelem tanításánál” címen fogja ezen előadást megtartani. Az előadást vita követi. Az előadás a Farkas-ucca 7. szám alatti egyesületi helyiségben lesz megtartva, ahova minden érdeklődőt szívesen látnak. Belépési díj nincsen.

Munkásgyermekek mesedélutánja. Folyó hó 14-én, vasárnap délután 4 órakor Farkas-ucca 7. szám alatti (kapu alatt balra, a Magánalkalmazottak helyiségében) a Román Munkás Segély mesedélután rendez, melynek műsorában bőségesen szerepelnek gyermekmesék, versek, táncok, ritmikus formák és végezetül az összegyűlekező gyermekeket a Román Munkás Segély még is üzsonnáztatja. A belépés díjtalan.

Cionista társas-összejövetelek Kolozsvárt. Régen érzett hiányt vannak hiánva pótolni azok a társas összejövetelek, amelyeket a kolozsvári helyi csoport életre hívott. Szükség van arra ugyanis hogy a kolozsvári cionista társadalom minden tagja megismerje egymást és a gyűlések megköthet keretein kívül szabadon megbeszélhessék az aktuális kérdéseket. De nagy jelentősége van ezeknek az összejöveteleknek, amelyek az összes csoportok kedélyes együttlében találkoznak a cionista szolidaritás szempontjából is, amelyek szükségességét régóta hangoztatják minden oldalról. Az első ilyen összejövetelt tegnap este rendezte meg a helyi csoport a Haggibbor klub-helyiségében. Együtt láttuk itt az összes árnnyalatok képviselőit, feleségeikkel és a cionista ifjúságot. Ez alkalommal is bizonyult, hogy az alatt a néhány óra alatt, amelyet a jelenlevők szórakozva és társalognak itt eltöltöttek, nagyon sok komoly szó hangzott el a zsidóságot érintő minden általános és lokális kérdésben. Kétségtelen, hogy ezek a hetenként hétfő estén a City-kávéház külön helyiségében megtartandó estélyeken mind többen és többen fognak eljőni és így fog kialakulni a cionisták fokozott társadalmi közeli közeledése is. A helyi csoport vezetősége ezután is értesíteni kívánja a kolozsvári és a vidéki zsidóságot, hogy Club-estélyeimen minden külön meghívó nélkül, mindenkit szívesen lát vendégül.

A vasárnapi kolozsvári cionista mitingé szónokai. Városszerte nagy érdeklődés előzi meg a vasárnapi cionista mitingét, amely 11 órakor lesz az Uránia palotában. A minden szempontból nagyarányúnak ígérkező mitingé főszónokai dr. Fischer József, dr. Marton Ernő, dr. Hamburg József és Klein Előjáró lesznek, akiknél kívül a Wizo és a Mizrahi képviselői is nagy beszédet fognak tartani.

Védjétek meg magatokat Panflavin-pasztillák által a légszervek most oly gyakori betegségei ellen. Aki naponta néhányat szájában elolvadnia hagy, az nem kap sem köhögést, sem torokgyulladás, sem grippe. Kaphatók gyógyszerárakban és drogériákban.

A hitelező-hatalmak megállapodtak a német jóvátételi fizetések összegére vonatkozólag

Páris, április 11. A jóvátételi szakértői konferencia ma teljes ülést nem tartott. A francia, angol, olasz és belga delegátusok Owen Joung bevonásával összeállították követeléseik teljes összegének listáját s a számadatok alapján számításokat végeztek az annuitási összegek nagyságára.

Páris, április 11. Az „Echo de Paris” cikke a jóvátételi szakértői bizottság munkálataival kapcsolatban megállapítja, hogy a hitelezői hatalmak nagyjában már megállapodásra jutottak a német jóvátételi fizetések összegszerűségét illetően. A hatalmak két tervezetet készítettek, az egyik 32 éven át évi két

milliárd 900 millió, a másik szerint 38 éven át 2 milliárd 600 millió aranyárka annuitást kellene fizetnie Németországnak. A „Le Petit Parisien” egy harmadik tervezetről is tud, mely szerint Németországnak 15 éven át ezeknél a fenti összegeknél jóval mérsékeltébb annuitást 1 milliárd 600 millió aranyárka kellene fizetnie s csak további 17 esztendőn át emelkednék 3 milliárdra a német jóvátételi annuitás. Ezt a tervezetet az amerikai delegáció elnöke Owen Joung készítette.

A mai nap folyamán a jóvátételi szakértői tárgyalásokba a német delegációt ismét bevonják.

A nagykapusi véres lakodalom epilógusa a kolozsvári törvényszék előtt

(Uj-Kelet tudósítójától). Véres gyilkossági bírszer tárgyalása zajlott le ma délelőtt a kolozsvári tábla büntető tanácsa előtt. A per vádlottja Török Gyurka István nagykapusi parasztlány, egy lakodalom alkalmával megölte régi haragosát, Török Káplár Jánost. A gyilkosság 1927 december 31-én történt. Az esküvő karácsony napján kezdődött, de a dinom-dánom egy hétig tartott, hogy azután véres drámával fejeződtek be.

Török Káplár János, az áldozat, 30 lejjel tartozott Török Gyurka Istvánnak, a vádlottnak. Ez a 30 lej volt indító oka a halálos végű verekezésnek. Török Káplár János épen hűgát háziasította ki, akibe szerelmes volt Török Gyurka István is. Az elhagyott legény este, amikor Káplár Jánoséknál javában tartott a tánc, fivérével, Ferencel és Mártonnal, Káplárék udvarába jött. Ocsárló szavakat kiáltott be az ablakon. Egy kissé illuminált állapotban voltak.

A gunyolódásra a ház tornácára kijött Káplár János, felszólította a három legényt, hogy azonnal hagyja el a helyet. Török Gyurka István erre emlékeztette arra a 30 lejre, amit kölcsön vett tőle. A vita közöttük mindjobban

elfajult. Török Gyurka István hirtelen kihuzta csizmaszárából kését, nekirohant Káplár Jánosnak s a kését markolatig döfte a szívébe. Két perc sem telt el és Török Káplár János megszűnt élni.

A törvényszék háromévi börtönrre ítélte. A tábla öt évre emelte a büntetést. A semmitűszék megsemmisítette az ítéletet, amelyet ma tárgyal újra a tábla. A nagykapusi legényt dr. Dan Parten és dr. Dunca Jenő ügyvédek védtek. A vádlott tettének pszichológiai szempontból való megmagyarázására szorultak elsősorban, majd enyhítő körülményeket soroltak fel, kérve védenekik enyhén való megbüntetését. A tábla rövid tanácskozás után hozta meg ítéletét s háromévi fegyházzal sújtotta a gyilkos fiatalembert. Az ügyész, valamint a vádlott belenyugodtak az ítéletbe, ezzel szemben a védők felebbeszét jelentettek be.

Az orvostudomány mai álláspontja szerint **gyógyíthatatlan betegek** kezelését vállalja e célra létesült **Diätetikai Sanatorium** Felvilágosítást nyújt: Diätetikai Sanatorium Carei-Mari, jud. Salaj.

Több mint 50%-al olcsóbban
680 lej helyett 320 lejért
 kaphatja rövid ideig H. G. WELLS

„A művészetek fejlődése”
 című kötetét ragyogó kiállításban, félbörkötésben.

107
 illusztrációval

Művelt ember könyvtárából e könyv nem hiányozhatik.

Az irodalom, zene és a képzőművészetek történetének áttekintése a legrégibb időkől napjainkig.

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Uj könyvek (Szépirodalom)

Arten: Hju szerelmesek	ára 204 lei
Benedek Marcell: Hamlet tanár ur	108
Anet Claude: A tulsó parton	153
Cherbultez: Holdentis Meta	102
Delmont: Város a tenger alatt	190
Dekobra: Guruló Vénusz	136
Erdős René: Pandy György ifjúsága	204
Roland Dorgeles: A szent Louis Hemon: Az ökölvívó	187
Locke: Uri csavargó	136
Mathersy Helén (Jön a rozson át” szerzője): Győzelmes Vénusz	170
Courtns Mahler: Szind Dóra	25
Oppenheim: Kalandorok és milliárdosok	68
Romain Rolland: Mahatma Gandhi	25
Sásdi Sándor: Hanna nagy utja	102
Sardou Victoria: Teodora Strindberg: Az apa; Pajzások; Julia kisasszony	119
Wassermann: Alángész	102
	156
	255

Uj utakon

Markovics Rodion: Szibériai garnizon	ára 160 lei
Paleologue: Eugenia császár nő vallomása	160
Benoit: Szerelmes elleneségek	160
Szép Ernő: Jó nő. (Legújabb költemények). Ára 102 lei.	

Dosztojevszkij özvegyének emlékiratai

A legérdekesítőbb regénnyel vetekednek ezek az írások, amelyekben a nagy orosz író felesége feltárja előttünk Dosztojevszkij mindennapi életét, írói műhelyét és minden, ami a költő rajongóit érdekelt. Ára két kötetben 408 lei.

Wallace: Erőszak	ára 221 lei
Wallace: A diétáns gonosztevő	153
Wallace: A halálangyala	163

Gárdonyi Géza műveinek gyűjteményes kiadása:

Dávidkáné	ára 136 lei
Falusi verebek	136
Pöhlölyék	136
Bor	102
Fehér Anna	102

Palle: 44 nap alatt a föld körül. (Egy cserkeszfiú utazása). Ára 136 lei.

Népszerű tudományos művek:

Mi a Rádió	ára 20 lei
Renan: Evangellum	289
Akeresztényegyház	272
Mencken: A nők védelmében. (Házasság, szerelem stb. elötéletmentes vizsgálása ez a szírporkázban ötletes könyv). Ára füzve 149, kötve 204 lei.	
Raul France: Az örök erdő. (Vonzó erdei séták kapcsán az ember és társadalom örök problémáját világítja meg a világhírű tudós). Ára 170 lei.	

Molnár Antal legújabb zenekönyvei:
 Zenekultúra — — — ára 187 lei
 Jazz-band — — — „ 119

Schidlof: Spanyol nyelvtan	ára 272 lei
Lingua: Spanyol-magyar szótár	122
Completta spanyol szótár	272

Kaphatók az UJ Kelet könyvosztályában.

Összeállítás

(Bucuresti-Kelet tudósító) minisztériumban azóta, nevezett beteg is tér vissza nyomon köve igazgató, akir vezérigazgatóvá Alevra táborn hivataltából államtitkár is repelt a mag rül történt p Az államtitká völgyi Vasut. valorizálási b függesztették

liberális ut niszter a kormány é dogulni, mi panamákkal mionescu pé mindig tartat adóüggyek ve Raileanu utó Alevra tá Madgearu mi közlekedésügy A miniszter a vasuti mur a minisztériu ket arra kért kájában, m gattak és n megvalósításá sére szakisme

Az ideiglene ter első hio hogy meg

Madgearu mi lézett a CFR Cottescu igaz ben arra hi gyelmét, hogy vény 46-ik sz tanács tagja szól, kimondj lehetnek egyi is igazgatósá lében felhiv tagjait, akik pozíciót tölter lasszanak a k tessék meg az a 46-ik para szerint minde venyésíteni k Madgearu meg a válasz nők. Cottescu maga, mint a négy tagjának tak között va descu, M. Gh lescu, akik valamenny

Megv

a s

Összeférhetetlenségi okokból lemondott a CFR elnöke és négy igazgatósági tagja

A liberálisok fontos érdekeiket féltik a közlekedésügyi miniszterre kiszemelt D. R. Ioanîtescutól

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közlekedésügyi minisztériumban mozgalmas napok zajlanak azóta, hogy Alevra tábornok úgynevezett betegszabadságra ment, amelyről általános meggyőződés szerint nem is tér vissza hivatalába. A minisztert nyomon követte Teodorescu vasuti vezérigazgató, akinek helyét Vidrighin posta-vezérigazgatóval töltötte be a kormány. Alevra tábornok távozásával kikerült hivatalából Raileanu közlekedésügyi államtitkár is, akinek a neve sokat szerepelt a magánvasutak megváltása körül történt panamákkal kapcsolatban. Az államtitkárt annakidején a Szamosvölgyi Vasut elsőbbségi részvényeinek valorizálási botrányából kifolyólag felfüggesztették állásából, de mert

liberális utasításra maga Alevra miniszter exponálta magát érte,

a kormány épügy nem tudott ellene bologulni, mint ahogy az adóellátási panamákkal kapcsolatban szereplő Simionescu pénzügyi államtitkár is még mindig tartani tudja magát az állami adóügyek vezérigazgatói pozíciójában. Raileanu utóda Toma Galca mérnök lett. Alevra tábornok szabadságolásával Madgearu miniszter vette át tegnap a közlekedésügyi minisztérium vezetését. A miniszter magához kérte a CFR és a vasuti munkáspénztár igazgatóját és a minisztérium szolgálati főnökeit, akiket arra kért, hogy támogassák munkájában, mint ahogyan elődeit támogatták és nagyszabású programjának megvalósításánál bocsássák rendelkezésére szakismereteiket.

Az ideiglenes közlekedésügyi miniszter első hivatali tevékenysége az volt, hogy megkezdte a purifikációt a CFR-nél is.

Madgearu miniszter tegnap levelet intézett a CFR igazgatótanácsához, illetve Cottescu igazgatósági elnökhöz, amelyben arra hívja fel az igazgatóság figyelmét, hogy a kommercializálási törvény 46-ik szakasza, amely az igazgatótanács tagjainak incompatibilitásáról szól, kimondja, hogy annak tagjai nem lehetnek egyidejűleg magánvállalatoknál is igazgatósági tagok. A miniszter leveleiben felhívta az igazgatótanács azon tagjait, akik más vállalatoknál is ilyen pozíciót töltenek be, hogy sürgősen válasszanak a két állás között és így szüntessék meg az összeférhetetlenséget, mert a 46-ik paragrafus hatályát a törvény szerint minden körülmények között érvényesíteni kívánja.

Madgearu miniszter levelére ma adta meg a választ Cottescu igazgatósági elnök. Cottescu levelében bejelenti úgy a maga, mint a CFR igazgatóság másik négy tagjának lemondását. A lemondottak között van C. Balteanu, A. F. Badescu, M. Gheorghescu és Grigore Stratulescu, akik

valamennyien igazgatósági tagjai a

Megváltotta már a sékelt?

a sékelt?

casutnak szállító részvénytársaságoknak is.

Cottescu többek között helyet foglal a Nemzetközi Vasuti Balesetbiztosítótársaság igazgatóságában is, amely vállalat ellen Pamfil Seicaru interpellációra készül a kamarában. A lemondásokat Madgearu miniszter azonnal elfogadta. A lemondások híre liberális körökben nagy levertséget keltett, minthogy Madgearu miniszter eljárása minden tekintetben jogszerű, helyes és törvényes volt, tehát meg nem támadható. Fokozza az elkedvetlenedést a liberálisok körében az a hír is, hogy — amint azt az Uj Kelet jelentette — D. R. Ioanîtescu lesz az új közlekedésügyi miniszter. A liberálisok nagyon jól tudják, hogy Ioanîtescu intranzigens ember, akitől ha a közlekedésügyi minisztérium élére kerül, ugy a CFR-nél, mint a vasutal összeköttetésben lévő számos magánvállalatnál a liberális érdekek háttérbeszorítását várhatják, ami Alevra tábornok minisztersége alatt nem történt meg.

Az erdélyi szászok szerint a kormány nem váltotta be konkrét ígéreteit

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tud.) Pénteken ül össze Nagyszombatban az erdélyi szászok nemzeti tanácsának kongresszusa, amely háromévenként szokott ülésezni. A mostani kongresszus legkiemelkedőbb pontja Hans Otto Roth szász parlamenti képviselő expozéja lesz a politikai helyzetről. Az expozében Otto Roth ki fogja fejteni, hogy a nemzeti parasztpárt nem váltotta be kormányajutásakor tett ígéreteit. Részletesen foglalkozni fog az expozé a baccalaureatusi törvénnyel, amelyet jelenlegi módosított formájában

sem tart elfogadhatónak. A szász képviselők többek között azt sérelmezik, hogy a javaslat szerint csak az állami liceumoknak lesz joguk egy-egy tanári delgálni az érettségizető bizottságokba, de a kisebbségi magániskoláknak nem, holott Costachescu közoktatásügyi miniszter erre fix ígéretet tett a szászoknak. Hans Otto Roth hangsúlyozni fogja beszédében, hogy a békeszerződések az erdélyi szász és székely kisebbségeknek kulturális autonómiát biztosít és így ezekre a kisebbségekre nem lehet akármilyen érettségi törvényt rá-

oktrojálni. Erős kritikában fogja részesíteni az expozé az agrársérelmek orvoslása körüli mulasztásokat is. A szász lakosságot is igen sok igazságtalanság érte a kisorvosolt a Maniu-kormány. Pövárosi politikai körökben valószínűnek tartják azt az eshetőséget, hogy a szász nemzeti tanács kongresszusa az összes sérelmek orvoslásától fogja függővé tenni a május 10-iki gyulafehérvári ünnepségeken való részvételét.

Milliárdokkal károsították meg az államot és milliárdokkal zsarolták meg az adózókat az adókiivetések során

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben igen nagy visszaéléseknek jöttek nyomára a csernovitzi adókiivetésekkel kapcsolatban. Popovici pénzügyminiszter rendeletére bevezetett vizsgálat során kiderült, hogy Prefici pénzügyi felügyelő és Serafim pénzügyigazgató hatalmas összegekkel károsították meg a kincstárt s ezért úgy a két magasállású pénzügyi hivatalnokot, mint számos kisebb tisztviselőt felfüggesztettek állásából. A csernovitzi pénzügyigazgatóság és adóhivatal majdnem teljes apparátussal résztvett ezekben a visszaélésekben, amelyek abban nyilvánultak meg, hogy az adókiivetések során a pénzügyi inspektor, vagy valamelyik alárendelt tisztviselője megszarolta az adózókat, akiktől jelentős összegeket vett el azzal biztatva őket, hogy az adófelebezések alkalmával kedvezően fogja elintézni felebezésüket és a kincstár felebezését tekintetbe sem veszik.

alakult ki, hogy milliárdokra rug az az összeg, amellyel ilyenformán megkárosították az államot és hasonlóképen milliárdokra az az összeg, amellyel a kereskedőket zsarolták meg az adókiivetések során.

„Waldner & Kastler” municiószállító-ség r.-t.

Bécs, április 11. Titokzatos ügyben nyomoz tegnap óta a bécsi rendőrség. Egy ismeretlen egyén feljelentésére ugyanis letartóztatták Paul Waldner és Simon Kastler kereskedőket, akik több b csi ügyvédtől és nagykereskedőtől pénzösszegeket vettek fel azzal az ürüggyel, hogy egy Ausztriától keletre fekvő ország kormányával nagy munició és hadseregfelszerelési cikkekre szerződést kötöttek és így igen nagyméretű üzlet lebonyolításáról van szó.

Waldner és Kastler körülbelül 200 ezer sillinget tételeztek ki az állítólagos hadiszállítási üzlet finanszírozására.

Eddig két ügyvéd jelentkezett, mint károsult, akiktől a letartóztatottak körülbelül 15.000 sillinget vettek fel titokzatos üzleteik lebonyolítására.

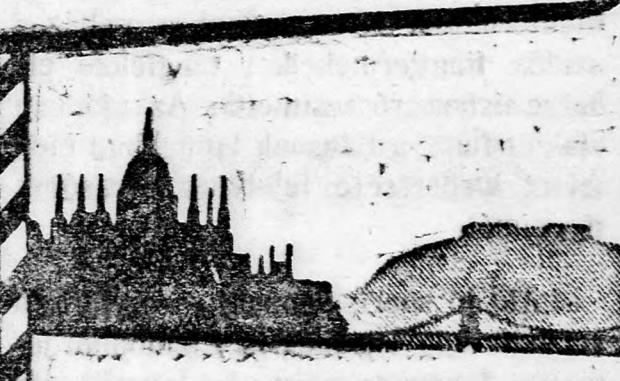
A feljelentés azonban nem töltik ered. A rendőrség eddigi nyomozása alapján már kitűnt, hogy Waldner és Kastler már két esztendeje üzik különös manővereiket. Egy Wagner nevű kereskedőtől több részletben 35.000 sillinget csaltak ki az állítólagos „municiószállítók” és a jómódu kereskedőt olyan adósságokba kergettek, hogy az üzletét is kénytelen volt eladni.

Feltűnő, hogy csupa intelligens emberről van szó, akik mindnyájan kijelentik, hogy Waldner és Kastler felhívás nélkül el tudta velük hitetni az üzleteik reális célját. A két letartóztatott kereskedő a rendőrség előtt is fentartja eddigi állításait, kijelentették, hogy most már valóban legfeljebb hetekről lett volna szó. Az óriás üzlet,

amely részükre 4500 millió sillinget jövedelmezett volna,

meghiúsul, ha azonnal nem helyezik őket szabadlábra. Ismétlik, hogy összes hitelezőiket a legrovidebb időn belül ki lojják elégiteni. A rendőrség most abban az irányban nyomoz, hogy a két bizonytalan existenciájú ember egy külföldi kormánnyal fentarthatott-e összeköttetést. A nyomozás már bizonyítást nyert,

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR 1929. május 4-13.

A magyar ipar bemutatója.
25-50% utazási kedvezmény.
Számos különcsoport.
Vizummentes határátlépés.
Felvilágosítások és vásárgazdálkodások kaphatók:
Budapesten a vásárirórában, V. Alkotmány-utca 8. szám.
Ctuj: Kereskedelmi és Iparkamara.
Bistrija: Joan Laurentzi, fabricant de piélarie.
Carii Mari: Max Bricta.
Diciosemartin: Vajda Péter főkönyvelő, valamint a tb. képviselők Arad, Brassó, Targu-Mures, Oradea-Mare és Timisoara városokban.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zs. dóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Ma ton Ernő.
Felolós szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresi szerkesztőség: Kaszner Rezső,
Str. Carol 81.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a
törvényes megjelölés engedélyez meg

Lindberg ezredes elveszett és megkerült. Mexikó Cityből jelentik: Lindberg ezredes, aki olindult repülőgéppel hogy a nyílt tengeren fogadja az amerikai követ holttestét szállító hadihajót eltűnt. Pénapi izgalom után azonban mégis előkerült. Lindberg hosszú ideig a texasi öserdők fölött bolyongott repülőgéppel.

Hatalmas kommunista propaganda folyik a francia hadseregben. Párisból jelentik: A Le Temps a katonaság körében folyó kommunista propagandával foglalkozik és ráirányítja a parancsnokságok és a kormány figyelmét erre a propagandára. A lap szerint a rendszer bályok elégtelenek, ezért szigorított intézkedések életbeléptetését látja szükségesnek, hogy a hadsereg szellemét meg lehessen óvni a társadalom felforgatóinak propagandájától.

Négyszázmillió frankot sikasztottak a szovjet párisi kereskedelmi delegációjánál. Párisból jelentik: A szovjet kereskedelmi delegációjánál elővetett visszaélések végösszege az Intransigeant közlése szerint négyszázmillió frankra rug. A napokban külön vizsgálóbizottság érkezik Párisba ennek az ügynek a kivizsgálására. A képviselő tisztviselőit azzal is vádolják hogy összeköttetésben állottak a külföldön élő orosz monarchista emigránsokkal és sajtójukkal.

Nagyváradi zsidósága a régmúlt időkben messze országhatárokon túl híres volt arról, hogy sokat áldozott kulturális célokra és igen nagy súlyt helyezett a gyermekek nevelésére, ezt a célt óhajtja a változott időkben szolgáló Leitner Miksa Nagyváradi ortodox zsidóságnak egy előnyösen ismert tagja azzal, hogy az itteni iskolákban tanuló vidéki ifjuság részére fiuinternátust létesít, ahol a vallásos szülők gyügyerekeit megfelelő elhelyezésben részesíthetik. Az újonnan alakult fiuinternátusnak lapunkban megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Aki jó sportsmannak, — az jó konzervatív képviselőnek is. Londonból jelentik: A konzervatív párt felszólította az Angliába hajót most visszatérő Seegrave őrnagyot, hogy a konzervatív párt listáján jelöltesse magát képviselőnek. Az oceanjáró szikratávirásza úgy látszik, nem fogta fel az őrnagynak küldött sürgönyt mert eddig arra válasz nem érkezett. Valószínűnek tartják, hogy Seegrave elfogadja a jelöltséget és sportkarrierje után most beérkezik politikusként is.

Felhős időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorologiai intézet időjárásprognózisa szerint inkább felhős időjárás várható kisebb lecsapódásokkal. A hőmérséklet Budapesten ma délelben +9° Celsius.

A cseh választásokon a magyar nép párt és a keresztényszocialisták közös listán vesznek részt. Prágából jelentik: Szüillő Géza úgy nyilatkozott a Prágai Magyar Hirlapnak, hogy legközelebb Párisba megy, ahol meg fogja szorgosítani a kisebbségi memorandumot, amelyeket közvetlen uton nyújtanak át Genfben. A prágai lapok megírják, hogy a küszöbön álló választásokon a magyar néppárt a keresztényszocialista párttal közös listán fog résztvenni.

Házasság. Rosenbaum Jolán Turda és Weiss Károly Cluj (Nitra) ezúton hívják meg összes rokonait és ismerőseiket folyó év április hó 14-én Turdán délután 4 órakor saját házukban tartandó esküvőjükre. Minden kiüben értesítés helyett.

Jakobovits Eszti Szilágycselet és Stein Adolf Sighet f. hó 14-én Szilágycseleten házasságot kötnek. Minden külön értesítés helyett.

Háromhavi börtönrre ítélték a petróleumkirályt. Washingtonból jelentik: A legfelsőbb törvényszék háromhavi börtönrre ítélte Harry Sinclairt, a petróleumkirályt, akit az ügyesség a szenátus megsértésével vádolt. Sinclair ugyanis számtalan idézést kapott a szenátustól, hogy jelenjék meg a vizsgálóbizottság előtt és tegyen vallomást az annak idején nagy port felvert Teapst-Dome petróleumbotrány ügyében. A petróleumkirály azonban válasza se méltatta a szenátust, amivel az államügyész szerint súlyosan megsértette a törvényhozó testület tekintélyét.

Az orosz titkos rendőrség lefoglalta Anna Pawlowa száz fontját, amelyet a világhírű táncosnő a volt cári ballet nyomorba jutott tagjainak akart küldeni. Fárisból jelentik: Anna Pawlowa, a világhírű táncosnő száz fontos adományt vittatott el Leningradba a súlyos anyagi helyzetbe került operai balletkar részére. A titkos rendőrség a postán leltította a postaküldeményt s javaslatot tett annak elkobzására. A szovjetlapok azt ajánlják, hogy Pawlowa adományát ne kobozzák el és ne küldjék vissza, hanem fordítsák a vörös hadsereg céljaira.

A legközelebbi kisantant-konferencia a boszniai illidese fűrdőn lesz. Belgrádból jelentik: Komoly forrásból származó hírek szerint a legközelebbi kisantant-konferenciát a Szarajevó közeliében lévő boszniai illidese-fűrdőhelyen fogják megtartani. A politikai konferencia után az összegyűlt delegátusok gazdasági tanácskozást fognak tartani.

Továbbra is kedvezményes vizummal lehet Magyarországra utazni. Az idegenforgalom fellendítése érdekében tevékenykedő Duna Szövetség által kibocsátott igazolványok alapján az egész 1929 év folyamán vizum nélkül lehet átlépni a magyar határt és a vizumot utólagosan felárón lehet Budapestben megszerezni. Az igazolványok alapján úgy a bukaresti, mint a kolozsvári magyar konzulátusnál a vizumot előre is meg lehet szerezni ugyancsak felárón. Ha valaki nem Budapestre, hanem Magyarországra más helyére utazik és a vizumot nem szerezte be előre,

úgy utlevélét az igazolvánnyal együtt postán küldheti be a Duna Szövetségnek, mely a vizumot az utlevélre megszerzi és az utlevélet tulajdonosának postán visszaküldi. A kedvezményes igénybevitelére jogosító igazolvány ára 130 lei és beszerezhető lapunk kiadóhivatalában. Az igazolványt annak ára és 11 lei portóköltség beküldése ellenében a kiadóhivatal postán is elküldi.

Coolidge, az Unió egykori elnöke egy biztosítótársaság igazgatója lett. Londonból jelentik: Ideérkezett jelentés szerint Coolidge volt elnök elfoglalta egyik nagy amerikai élethiztosító intézet igazgatói állását. Párisi követté történt kinevezése előtt Herrick, a most elhalt követ is igazgatója volt a társaságnak.

Véres összejövetel Bécs mellett a Heimwehr és a kommunisták között. Bécsből jelentik: A Heimwehr és a nacionalista szervezetek Bécs mellett, Liesingben nagygyűlést akartak tartani. A rendőrség a városka kommunista érzelmű lakosságára való tekintettel a gyűlést nem engedélyezte. Így a közösg egyik kör-májában csak a Heimwehr vezetői gyűltek össze tanácskozássra, amíg a szervezet tagjai a környéken cirkáltak. Az eseményekről értesülve, kommunista érzelmű tömeg fogta körül a keresmát. A Heimwehr emberei erre megtámadták az ostromlókat, hogy vezéreiket kiszabadítsák. Véres tusa keletkezett, eleinte csak kézzel és késsel, később azonban már revolverlővések dördültek el. A csatának hét súlyos sebesültje van, akik közül két golyótlól megsérült munkás haldoklik.

Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel fordító iroda. Str. Memorandului 9.

MOST JELENT MEG!

Dr. ROHN HILBEL: A palesztinai kolonizáció

Az első magyar nyelvű könyv, amely rendszeresen összefoglalva ismerteti:
A palesztinai kolonizáció ötvenéves történetét;
a palesztinai kolonizáció módszereit, tárgyi és személyi tényezőit;
a kolonizáció közgazdasági és pénzügyi problémáit.

Ára 60. lej. — Megrendelhető: Az Uj Kelet könyvosztályában.

Komoly és vig könyvek:

Fülöp Miller René: Rasputin a szent ördög, a szibériai muzsik és a nők (450 nagy oldal, 93 képpel)	ára 612 lej
Renan Ernő: Az apostolok	221 "
" " Jézus élete	306 "
W. J. Locke: Pujol Arisztid vidám kalandjai	170 "
" " Simon de Gex megtérése	238 "
Sibilla Alermo: Szeretek, tehát vagyok	170 "
Paul Langenscheidt: A férjtől a férjig	136 "
Szenes Tilda: A nagyszerű házasság	272 "
Szerencsés Péter: Pontopiddannak, a jelenkor legnagyobb írózenijének Nobel-díjat nyert regénye: két kötet	476 "
Thea von Harbol: A Spion	102 "
L. Merrick: Bűn és bünhődés	85 "
L. Osbourne: Halott János királysága	119 "
Szederkényi Anna: Az asszony meg a fészek	119 "
Courths Mahler: Követek	95 "
" " Győzelem	115 "
" " A megmentő	25 "
Osbourne: Sportszerelmek	25 "
Farkas Imre: Sisters takács	25 "
Harland: Prospero barátom	25 "
Hornung: Az új herceg	25 "

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

MEGNVILT!
A Nagyváradi előnyös en ismert Gross-féle or. h. kóser étterem tulajdonosa Temesváron a Lyodsor 11. sz. alatt újonnan átalakított, modern higiénával berendezett ud. a. h. helyiségéb. a fiókot nyitott.
Olcsó abonoma! Lakodalmak és bankettek rendezését vállalja!
Az étterem a gyárvárosi Rabbínatus felügyelete alatt áll.
Temesvár Lyodsor 11. sz.
Nagyváradi Zöldfa-uca 10.

Rádiózik? Jár operába?
akkor nem nélkülözheti a legújabb Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagy számú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	34.—
Bizet: Carmen	34.—
Verdi: Aida	34.—
Puccini: Turandot	34.—
Erkel: Bánk bán	34.—
Mozart: Figaro lakodalmak	68.—
Poldini: Farsangi lakodalmak	34.—
Leoncavallo: Bajazzók	34.—
Thomas: Mignon	34.—
Erkel: Hunyadi László	34.—
Puccini: Tosca	34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

Az évről-éve Budapesti Nemzet 1928-ban több mint 350.000 példányban (ez az id. é. és május 18-án) nyitotta Budapesti Könyvtárát. Ez a szüknek bízott jelentkező kötet csarnok megtelek és külterületre szia kellett u. Mint mind lesznek a B. nak külön lentősebbek: ügyi csoport lon pavillon Duna-medén tartozó teng gog, raktár tervrajz- és kerül kiállítás amelyben a lok, autobus rékpárok ny csoport, amé dó és már a textilipar ve sorban dem

Jugoszlávia szágba irány szállítmányo földművelési föbbiben m dett több kü hatalmazottj megállapodás megalkotásá z-dés megköt külföldi elhe a tárgyalás Jugoszláviá egyezés az C niai állatsz Ezeket a sz fog kelleni a határállomá vetlen kocsi szági rendelt láthatólag n állatkivitt.

Kanfe
gegen Ban gung von Verlustre nationalen Besuch bis Zuschriften Hotel

A magyar ják összes ro 1924-ben meg mény értelm gára vállalta ségek és ma gainak kifize gyar rezsim országi pénzi értelmében a 50 millió lej ralevő 70 mil gyarországi

Kinevezték igazgatóit. H személyi kom véglegesen d gatójának sz tó volt, ebbe Vidrighin me

Csak a jót utánozzák... Höfer gyermek hintőpor, krém és szappan.

Közgazdaság

Május 4-ikén nyílik meg a Budapesti Nemzetközi Vásár

Az évről-évre erőteljesen fejlődő Budapesti Nemzetközi Vásár, amelynek 1928-ban több mint 1200 kiállítója és közel 350.000 látogatója volt (közte 50.000 idegen), ez évben május 4-én nyílik meg és május 13-ig tart. A május 4-én megnyíló Budapesti Nemzetközi Vásár területe 1929-ben 50 százalékkal nagyobbodott. Ez a megnövekedett terület is szükséges bizonyult azonban a tömegesen jelentkező kiállítók befogadására. A fedett csarnokok már hónapokkal ezelőtt megteltek és az utóbbi hetekben már a külterületre jelentkezők szárait is vizsgálta kellett utasítani.

Mint minden évben, úgy ez idén is lesznek a Budapesti Nemzetközi Vásárnak külön csoportjai. Ezek közül a jelentősebbek: a Víziforgalmi és kikötőügyi csoport, amelynek nagyméretű külön pavilonjában a Duna-kikötők és a Duna-medence gazdasági érdekéhez tartozó tengeri kikötők, hajózársaságok, raktárházak modell-, lenyék-, tervrajz- és egyéb propagandaanyaga kerül kiállításra; a Motorjármű-csoport, amelyben a legújabb típusú autók, autóbuszok, triptörők és motorke-repárók nyernek elhelyezést; a Textil-csoport, amely a nagy lendülettel fejlődő és már a külföldön is ismert magyar textilipar versenyképességét fogja első-sorban demonstrálni; a híres magyar

gyümölcs-főzelék- és huskonzerveket, tápszereket, valamint a magyar szeszipar készítményeit bemutató Élelmiszer csoport; többek között erős lesz a rádió-technika legújabb fejlődését gazdag kiállítási anyaggal szemléltető Rádió-csoport is.

A Budapesti Nemzetközi Vásár külföldi kiállítóinak száma ez évben lényegesen meg fogja haladni az 1928. évet. Az egyes szakmák keretein belül elhelyezett külföldi kiállítókon kívüli külön nemzeti csoporttal fog résztvenni a vásáron Franciaország, a francia luxusipar produktumaival és Japán iparának és iparművészetének reprezentatív termékeivel. Ezenkívül Görögország nemzeti csoportban való részvétele is biztosítottnak tekinthető.

Az utazási kedvezmények szempontjából a Budapesti Nemzetközi Vásár egyike a legjobban megszervezett vásároknak. Magyarországon kívül 17 külföldi állam 38 közlekedési vállalata biztosított a Budapesti Nemzetközi Vásár kiállítói és látogatói számára kedvezményeket, úgyhogy a május 4-től 13-ig megtartandó vásár alkalmából Páris-tól Bagdadig és Helsinkitől Palermoig szárazföldön, vízen és levegőben egyaránt 25-50 százalékkal olcsóbban lehet utazni, mint rendszeren.

Jugoszlávia megkönnyíti az Olaszországba irányuló romániai szarvasmarha szállítványok tranzitját. Mihalache földművelésügyi miniszter, amint azt többször megígértük, tárgyalásokat kezdett több külföldi állam bukaresti meghatalmazottjával egy olyan ideiglenes megállapodásról, amely az új vámtarifa megalkotásáig és a kereskedelmi szerződés megkötéséig a romániai élőállatok külföldi elhelyezését biztosítja. Ezeknek a tárgyalásoknak első eredményeképpen Jugoszláviával már létre is jött a meg-egyező az Olaszországba szülő romániai állatszállítványok tekintetében. Ezeket a szállítványokat ezentúl nem fog kellene a jugoszláv belépő és kilépő határállomásokon átráknani hanem közvetlen kocsikban futnak végig olaszországi rendeltetési helyükre, ami előreláthatólag intenzívebbé fogja tenni az állatkivitelét.

Kaufe oder übernehme
gegen Bankgarantie ehete Erledigung von Schadens-Manko und Verlustreklamationen im internationalen Export und Importverkehr. Besuch bis 14. April beziehungsweise Zuschriften auch später erbeten Cluj, Hotel Astoria, Zimmer 84.

A magyar bankok májusban megkapják összes romániai követeléseiket. Az 1924-ben megkötött pénzügyi egyezmény értelmében a román állam magára vállalta az erdélyi vármegyék, községek és magánszemélyek azon adósságainak kifizetését, amelyeket még a magyar rezsim alatt csináltak magyarországi pénzügyintézeteknél. A konvenció értelmében a román állam februárban 50 millió lejt fizetett ki, míg a még hátralévő 70 milliót májusban fogják a magyarországi pénzügyintézetek megkapni.

Kinevezték a CFR és a posta új vezérigazgatóit. Hosszu válság és különböző személyi kombinációk után a kormány véglegesen döntött a CFR új vezérigazgatójának személyéről. Mint előrelátható volt, ebbe a fontos pozícióba Stan Vidrighin mérnököt, a posta eddigi ve-

zérigazgatóját nevezték ki, utódjává pedig Andronescu mérnököt, a kolozsvári „Energia” telefontyár vezérigazgatóját. A két új vezérigazgató kinevezése a hivatalos lap mai számában már meg is jelent és beiktatásuk ugyancsak ma történik meg. Ezzel kapcsolatban egy hírlik, hogy a CFR igazgatótanácsának élére Pretorian mérnök kerül míg Pitulescu mérnököt közlekedésügyi államtitkárrá fogják állítólag kinevezni.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Ap óhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Hirdetmény. Az itteni egybekötve nyilvános kád- és gőzfürdővel több évre bérbeadandó. Reflektánsok forduljanak a hitközségi elnökséghez. Comunitatea ort. izr. Huedin. Berger Abraham.

Keresünk azonnali megvételre tüntetés könyvszekrényt. Ajánlatokat „Bank” jellegre a kiadóba kérünk. 1755

Zsidó uricsalád keres egy művelt és vallásos zsidó lányt nevelőnőnek, aki a magyar, német és román nyelvet tökéletesen bírja. Leveleket „9” jellege alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Nyolc éve fennálló bevezetett engedélyeztetés és laboratóriumunk vezetését átadnánk, esetleg az illető társul vennék tőlünk benth. gyásával. Garanciaképes urak ajánlatát kérjük. „Jó üzlet” jellegre a kiadóba. — Gyógyszereszek, droguszták előnyben. 1784

Színház - Művészet

Napoleon.
Film-éposz 22 felvonásban. — Négy és fél óráig tartó mozi-előadás.

Olyan attrakciója lesz a jövő héten a Magyar Színháznak, minőre a világon nincs példa: Bonaparte Napoleon életét fogják bemutálni filmen Gyermekkorától haláláig életének minden eseménye, a nagy harcok, Franciaország dicsősége, a forradalom véres képei, a nagy császár bukása, száműzetése, minden meg fog elevenedni a nézők ámuló szemében. A film 2 részből, összesen 22 felvonásból áll s levetítése négy és fél órát vesz igénybe. A Magyar Színház azt akarja, hogy a közönségnek az egész Napoleon-korról egységes benyomása legyen s így nem szakítja meg az előadást, hanem egy előadás keretében fogja bemutatni az egész művet, mind a 22 felvonást. Hétfőn délután félnyolcor kezdik vetíteni a Napoleont s napoként csak egy előadás lesz, mert hiszen az előadás el fog tartani 8 óráig. Hallatlanul olcsó helyárak. Az összes páholyülések földszinti jegyek: 40 lej. Valamennyi erkélyülés 30 lej. Diákok és katonák a földszinti ülések első 5 sorában csak 20 lejt fizetnek. Ismételjük, hogy a Napoleon mindennap csak egyet lenegy előadásban kerül színpadra! Öt napig marad műsoron. Előadás kezdete: 3¹/₂ órákor.

A Magyar Színház műsora:

Péntek este fél 9 órákor: Tatárjárás. (Operettreprez. Király Ernő bucsufőlépése. Napibérlet 35. szám. A. Sorozatszám: 336.)

Szombat délután fél 4 órákor: Erdésleány. (Ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárakkal. Bevezető előadást tart: dr. Reicher Arthur. Sorozatszám: 337.)

Szombat este fél 9 órákor: Csikágói hercegnő. (A Bajadér, Tatárjárás, Marica grófnő, Csárdáskirálynő szerzőjének, Kálmán Imrénének legújabb operettje. Először. Karácsonyi Hível, Kun Magdával, Sólyom Győzővel, Ihász Aladárral. Premier bérlet 36. szám. Sorozatszám: 338.)

Vasárnap délután 5 órákor: Nótás kapitány. (Mérsékelt helyárakkal. Karácsonyi Hível, Kun Magdával, Sólyom Győzővel, Ihász Aladárral. Sorozatszám: 339.)

Vasárnap délután 6 órákor: Yes. (Operettújdonosság, 5-ödször. Sorozatszám: 340.)

Vasárnap este háromnegyed 9 órákor: Csikágói hercegnő. (Operettújdonosság, 2-ödször. Bérletszünetben. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 341.)

Hétfőn este egyegyed 9 órákor Csikágói hercegnő. (3-adszor. Napibérlet

35. szám. B. Sorozatszám: 342.)
Kedden este egyegyed 9 órákor: Csikágói hercegnő. (4-edször. Napibérlet 35. szám C. Sorozatszám: 343.)
Szerdán este egyegyed 9 órákor: Csikágói hercegnő. (5-ödször. Napibérlet 36. szám. A. Sorozatszám: 344.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Péntek 4 és 6 órákor Halálesők.
Vasárnap 11 órákor mozimatiné 15 és 10 lejes helyárakkal. A világ legerősebb embere. (Bohózat 7 felvonásban.)

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Péntek: Isi király. Opera-bemutató Lya Poppal, Rózsa Annával, Adrián Dan Cirtiu.

Szombat: Károly néjje.
Vasárnap délután: Szóktetés a szeráj-ból.

Vasárnap este: Az elveszett levél.
Hétfő: Alarcosbál. (Olcsó helyárakkal.)

Kedd: A vázsló. Dráma-bemutató.

A színházi iroda közleményei:

Holnap este lesz a Csikágói hercegnő premíere! Nagy eseménye lesz holnap a Magyar Színháznak. Kálmán Imre gyönyörű nagy új operettjének, a „Csikágói hercegnő”-nek premíere. Valóságos lázzal készül reá a színház, mert az idei évad várva-várt nagy sikerét sejtik a Csikágói hercegnő-ben s valóságos lázas kíváncsisággal várja a közönség is a premíerét. Hisszük, hogy holnap este a közönség fokozottan fogja megkapni mindazt, amit remél és vár. Ugy a darabtól, mint az előadástól. A Csikágói hercegnő öt egymásutáni estén kerül színpadra. Szombaton, vasárnap, hétfőn, kedden és szerdán. Tekintettel arra, hogy a vasárnap esti előadás bérlet-szünetben tartják meg, erre az előadásra az összes páholyok és zöllehelyek is a nem bérlet közönség rendelkezésére állanak. Egyébként a szombati előadás premíere-bérletben, a hétfő, kedd és szerdai előadást rendes bérletfolyamban tartják meg.

Ma este: Tatárjárás — Király Ernővel. Legjobb és leghálásabb szerepét: A Tatárjárás Lörenthey főhadnagyát fogja ma este eljátszani a színház kitűnő vendégművésze, Király Ernő. Riza báronő Kondor Ibolya, Mogyoróssy önkéntes Kun Magda, Wallerstein Selmeczi Mihály.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejt kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Legújabb Wallace-könyvek

Sötét ember 240.— lej
Borzalmak kastélya 136.—
A hét lakattal lezárt ajtó 136.—
A smaragd nyaklánc 136.—
A rémületes arc 221.—
A sárja kigyó 136.—
A bandita 123.—

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Lehetően szabadulni Wallace regényeinek hatásától.

A grófnő és a szabó

Írta: JICCHOK LÉB PEREC

— Mi ez? Kérdem.
Erre megmagyarázzák nekem, hogy a grófnő ezen a lyukon szokta megnézni a völgyéjtelőket.
— Es hogy lehetne látni magát a grófnőt?
— A grófnőt — mondja az aranyasztomos lakáj — itt lehet meglátni, és rámutat egy falon függő képre.
Lüszke, karsu nőszemély. Olyan pillantása van, mint egy hercegnőnek, noha térdelő pózban van lefestve. De a szája körül van valami kedves mosoly, ami az embert lenyűgözi.
En ugyanis szabómester vagyok és már sok asszonyról vettem mértéket és már láttam elég szép és előkelő asszonyt. De mit mondjak nektek, ilyen szépséget még álomban sem láttam. A szívem úgy dobog, mint egy rablőé, akit elcsíptek.
Egészen megfledkeztem arról, hogy ki vagyok, mi vagyok.
Feszeseen állok s úgy várok, mint zsidók a messiásra, vagy ahogy a jámbor lélek várja az örök üdvösséget.
Haragszót hallok és a lakáj megmagyarázza, hogy a grófnő most indul. Odaállított az ajtó mellé, amelyen a lyuk volt, barátságosan meghajlott előttem és eltűnt. Ugy félvinni és a pillanatok, éveknek tűntek fel. Megint egy harangkongás, jön ugyanaz a lakáj és azt mondja:
— Te tetszettél a grófnőnek.
Ugy éreztem magam, mintha guta ütött volna.
— De — mondja a lakáj. . .
— Micsoda de?
— Azt mondta a grófnő, tetszel neki de nagyon mocskos vagy. Azt akarja, hogy előbb fürdj meg.

Rövid leszek. . . Elvégre mégis csak be kell látnom, hogy én egy egyszerű szabó vagyok. Amiből nyilvánvalóan láthatjátok ti is, hogy az egész dologból nem lett semmi. . . A fürdő az idegeimre ment. Mit is mondok: nem csak az idegeimre, hanem a csontjaimra és a velőmre.
Beleültettek egy fürdőbe, hogy a port piszkot és izzadságot lemossák rólam. Elvégre egy ember, aki annyit gyalogolt, nem lehet egészen tiszta. . . Aztán azonban újra jött egy »de«.
— Micsoda újabb de, — kérdeim a lakajt.
— Nem tetszenek neki a ruháim. . .
Erre belúzenek neki, hogy elhozathatom hazulról a szombati kaftánomat. Előkelő benyomást akarok kelteni. Azonban magunk között mondom, nekem nincs is szombati kaftánom.
Nem is gondolt erre, nem is lett volna megelégedve egy kaftánnal, azt akarta, hogy német módra öltözködjek rövid kabáttal.
Ehhez már semmi kedvem nem volt. Elvégre miért öltözködjek német módra?
A beütem élő sátán azonban emlékeztetett arra, hogy valamikor láttam a frankfurti rabbit, aki eljött ide a mi vidékünkre kegyes adományokért egy jesiva javára. Ez az ember német ruhát hordott. Nagy isten, ha egy ros jesiva megengedhet magának ilyesmit akkor én az egyszerű szegény szabó miért legyek különb nálánál. Tehát el fogadtam a ruhára vonatkozó javasla-

tot. . .
A nő azonban azt mondja nekem, vessem le imamellényemet. Erre így okoskodom: A zsidó asszonyok sem viselnek imamellényt és mégis megszereshetik az örök üdvösséget. . . Ha nagyon rá gaszkodik hozzám, megteszem neki a szivességet.
Kérdezik tőlem, tudok-e lengyelül beszélni. Mondom: bizonyos, hogy tudok, elvégre sokat dolgoztam keresztényeknél, varrtam nekik, mértéket vettem, tudok lengyelül énekelni, tudok lengyelül káromkodni, tudok lengyelül hazudni. . . Erre ezt mondják nekem, ez kevés! Kell olvasnod és kell írni tudnod.
És felvesznek egy tanítót mellém, aki gramatikára tanít. Mondtam, izzadtam. Nagy isten, elvégre meg fogom tanulni, hiszen zsidó fejem van. De a dolgnak van egy bökkenője: hogy tud az ember éhes gyomorral tanulni? Mert olyan éhes vagyok, mint egy farkas. Egészen megfledkeztem elmondani Önöknek, hogy noha egy egyszerű szabó vagyok, azért a palotában mégis teán és sült krumpolin élek, elvégre nem fogok tréflit enni. Az éhezés pedig erősen lesoványított.
Már tudok egy kicsit gramatikát, egész szépen beszélek lengyelül, de napról napra soványodom.
A grófnő azonban daliás férfiut akar, mire arra kényszerítenek, hogy egyek. Ekkor megint csak megkezdődik a história azzal a bizonyos belső sátánnal.
Azt mondja nekem a sátán, elvégre nem is nagy bűn, hogy az ember más hitűek kenyerét eszi. . . Sok zsidó családnak már régen eszik a német zsemlet. . . A kenyér az még sem dísznóhus. . . A grófok különben egész éven át nem esznek dísznóhust. De mi lesz husvétkor? Én istenem, akkorig majd csak hozzászokom. De betegséget fogok színelni, lefekszem és adatok magának becsinált csirkehust. Hisz az is megtörténhetik, hogy addig a grófnő megszeret és a kedvemért kóstolt fog enni. Nincs kizárva, hogy kuglit készített a kedvemért.
Eleinte úgy hallgatók a sátánra, mint egy rabbira. Utálom a tréflit. Azt mondom magamban, egy grófnő az elmúltik, de a pokol örök. A pokol egy örökös dolog.
De a sátán nem pihen és kaviárral elcsábít.
A kaviárról nem tudok semmi biztosat. Lehet, hogy kóser hal beleiből szedik.
És az is jó a dologban, hogy kaviárt az ember hagymával szokott enni. Szinte kiugrottam a bőroimból. Három hét óta nem szagoltam a hagyma kóser illatát. Mondhatom, ha nem eszem hagymát, nem is vagyok ember.
Gondolom magamban: csak adjanak kaviárt. Becsületszavamra nem fogom enni csak a hagymát. . . Tisztesség okából fogok nyalni valami keveset a kaviárból, de aztán ki fogom köpni.
Csakhogy nem köptem ki. . . kánalankint ettem a kaviárt és egy kicsit mégis meghíztam.
Betekintettem a tükröbe. Ime egy egész fess fickó lett belőlem. Mi az hogy fickó? Valóságos gróf lett belőlem, a szemem kitágultak, az arcom

vörös lett és kövér, mint egy duzzadt alma. Nem is beszélve a figurámról.
De hová lettek a pájeszeim? Sejtlem nem sincs. . . bizonyára álomban lenyírták. De eltűnt a szakállam is, csakhogy ezzel nem sokat törődöm, elvégre az én kicsiny szabó szakállam sem volt valami különös kincs. Most azonban ügyes fickó vagyok és azt hiszem, tetszem a grófnőnek.
És a rossz szellem megint csak működni kezdett bennem. Azt mondotta: — Eszter királyné is, úgy vélem zsidó gyermek volt, és mégis férjhez ment egy Ahasveros nevű gojhoz. Egy egészen bolondos Ahasverushoz. És mégis ennek mlékkére egészen ügyes kis ünnepet ültünk. Kérdom, miért ne lehettek én férje egy keresztény asszúnak?
És ha valaki azt mondaná nekem, igen ám, de Eszter este egészen más. Ez a nő azért ment férjhez a gojhoz, hogy jól tegyen a zsidókkal, akkor te is megmondhatod, istenem, elvégre én is megtehetem ugyanazt.
A grófnőnek van egy csomó tehene, vannak földjei, te ezeket zsidók között bérbeadhatod. . . vannak keresma-jogai ezeket is eloszthatod zsidók között. Vannak földjei és erdei, a fát és a gabonát eladhatod zsidóknak olcsó áron, hogy keressenek. Nem kell félni, a zsidók nagyon jól járnak.
Amikor így gondolkodom egyszerre csak jön a grófnő saját személyében és mondhatom, ezerszerre szebb, mint a festményen. Egy lakáj követi, kezében tálcá és a tálcán két aranykehelyben óbor.
A nő akarja, hogy vele együtt igyak. Azt mondja a jó szellem, ne add mert »neszach« bor.
— Bolond — mondja a rossz szellem. És valóban mit jelent az, ha már levettem a szakállamat és német ruhát viselek, — ha egy kicsit iszom is. Erre mégis csak leülök és iszom.
Az első két kehely bor után már oda nyújtotta ujjait hogy csókoljam meg. Nagy örömmel megcsókolom.
Kérj tőlem, tudok-e énekelni?
Micsoda kérdés? Van a világon szabó aki ne tudna énekelni.
Kissé szédülök, a nyelvem nehezen mozog, de muszáj énekelnem. Tehát felállok és énekelek.
És mit énekelek? Egy szép kis jidis dal, amiben előfordul a szó: keporesz.
Amikor meghallja ezt a szót, a lakájok megragadnak és szó nélkül kidobnak az ablakon.
Összeesem. . .
Szerencsére valami lány dologra estem, mert különben összetörtém volna a csontjaimat. Azt hittem, valami széna kazal, kiderült azonban, hogy ágy volt. . . Részegségemben ugyanis ráhullottam Jajne Dvosesz ágyára!
Az egész amint látjátok, egy purimi álom volt. Minden ellenséggemnek legyen mondva! Hiszen isten látja lelkemet, nem akartam elmenni Jajne Dvoseszhez, de mégis eljutottam hozzá. Hiába, az embernek pechje van. De ennél is nagyobb pech, hogy ittas állapotban eljegyeztem magam Jajne Dvosesz leányával, aki úgy néz rám, mint egy bárány, aki kósót lát.
Ez pedig nem jó dolog.

Rádió műsor

Idő: közép európai

Péntek, április 12. Budapest. 9.15: Trio-hangv. 12.05: Zenekari hangv. Szűnetben hírek. 17.40: Magyar líra és cigányzenekari hangv. 19.25: Francia nyelvoktatás. 20: Pálffy Matild és Gábor József operazenekezes hangv. 21: Hegedű- zongoraszonáták. Előadja: Hubay Jenő és Stefániai Imre. 22: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 22.30: Gramofonhangv. A »Bohémélet« című opera előadása. Bécs, 16: Hangverseny. 17.20: Zenekarihangv. 20.50: Felső-ausztriai népdalok. Brünn, 19: Wagner »A bolygó hollandi« c. opera előadása. 22.20: Kávéházi zene. Kattowitz, 10: Gramofonzene. 17.55: Hangv. 20.15: Szimfonikus hangv. Leipzig, 12: Gramofonzene. 16.30: Zenekari hangv. 20: Händel: »Otto und Theopiano« operájának előadása. Nápoly, 17: D. Nardi (sopran) hangv. 21.02: E. Petrelle »Jo-ne« c. operájának közv. Róma, 17.30: Szórakoztató zene. 20.45: Lehárt »Paganini« című oporettjének közv.

Szombat, április 13. Budapest. 9.15: Gramofonhangv. 12.05: Hangverseny. Közreműködik Orosz Júlia (ének), Nánássy Erzsébet (zongora). Szűnetben hírek. 16: Józsa Rezső mesedélutánja. 17.40: A Prot. Orsz. Árvagyógyintézet hangversenyének I. része. 19.30: Ifj. dr. Liszt Nándor »Krokijai«. 20.15: A belvárosi plébánia templomi énekkarának hangv. 21.15: Egyfelvonásosok és dalok. A Békeffy-vokál kvartett, Kökény Ilona stb. közreműködésével. 22 óra 30: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd cigányzene. Bécs, 16: Hangv. Hedwig Hirschmann énekesnő közreműködésével. 19.15: Kamarazene. 20.15: Egy népszimű hat képben. Breslau, 16.15: Hangverseny. 20.15: Színház a színházban. Vidám hangjáték. 22.30: Táncczene. 5. G. B. Daventry. 16.45: Hegedű- és zongoraszonáták. 18.45: Cyril Lidington (bariton) hangv. 20: Egy rádió revü közv. 21: Szórakoztató zene. 22.20: Hangverseny. Frankfurt, 12.30: Gramofonzene. 16.35: Hangverseny. Operaszínek. Közreműködik Nádor Jenő tenorénekes. 20.15: Tarka-est. Kattowitz, 12.10: Gramofonhangv. 20.30: Könnyű zene. 22.30: Táncczene. Köln, 13.05: Hangv. 17.45: Klári Hansen dal órája. 20: Vidám-est. 2. L. O. London. 18.45: Haydn zongoraszonáták. 19.30: Suzanne Berlin (sopran) hangv. és kamarazene. 20.30: Hangv. 22.35: Táncczene. Milano. 16.30: Hangv. 17.20: Gernerkarének. 18: Jazz-band. 20 óra 30: Puccini »Saffo« c. operájának közv. a S. Carlo színházból. Posen, 19.15: Hegedűhangv. 20: Az »Orlow« c. operettjének közv. Stuttgart, 15: Szórakoztató zene. 20: Verdi »Rigoletto« c. operájának előadása. 22.30: Rádió-revü.

Szeszgyárosok, szeszfűzők
nem nélkülözhetik
A szeszgyártás kézikönyvét
A legrészletesebb, legértékesebb módon megírt szakmunkát. Szerkesztették: Dr. Herics Tóth Jenő és Osztrovsky Antal műegyetemi magántanárok. —
Ara füzve 1100, kötve 13.00 lejt.
Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

SZERKESZTŐ
Éjjeli telek
KIADÓHIVA
Str. B.
ELCIZETES
Egész év
Félévre
Negyedé
Egy hóra
X évfolya
1929. Ap
* 5690

Rét tudós

Antidemokrata államokba egyetemi katedranem a politikai biztosság szénemetországba ság alatt, Mag nem nyerhet egyetemi katedrán tudomány és vallási fajidezett viszony fellogása ninos dő kasztoz pol Magyarorszá szemponok ho ségetlenül elől mai között. A egyetemeken kimondottan a elötretolt básty az objektív t nagyon is szab laja lobog. Mindez már állapítás amel két olyan kult melyeknek tele megvilágítás kintést ad a k színőnek belső kurzus-tudom fágába. Az egyik eset fesszoré, akinek komoly tudom uálkozó mosoly mégis elegendő bedt professzor tudományosság erről a kiváló egyik tudós-tat fesszor azt a k tette, hogy a még a háboru ronát vett fel (lio lejt!) egy adására de a le ellenére sem tébb nagy örö szor korszakall nyörködhessék. Az ötvenezet nem jelent me közben a Méh ája, mely a k tokat tett ami érték a még n ezeket. Méheli leg egy gondok fajbiológijává ezer aranykoro rök is úgy érz szor megtette tudományosság mot kent a hi szomitizmus t tizmus ezzel s meg természet rát. Mert Méh szetadományá nem tudása. M ra szabta expo kurzus gavallé nyeit. Hogy er professzor külö ez nem a Méh nem a Csikié, domány és az é és nem a polit ellenlábásától a